

Brussell, 15 ta' Ottubru 2025
(OR. en)

13725/25

Fajl Interistituzzjonali:
2020/0100 (COD)

ECOFIN 1320
CLIMA 435
FIN 1179
ENV 1006
ENER 523
COMPET 1009
CADREFIN 254
CODEC 1529
ECB
EIB

NOTA TA' TRAŻMISSJONI

minn:	Is-Segretarju Ġenerali tal-Kummissjoni Ewropea, iffirmata mis-Sa Martine DEPREZ, Direttur
data meta waslet:	8 ta' Ottubru 2025
lil:	Is-Sa Thérèse BLANCHET, Segretarju Ġenerali tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea
Nru dok. Cion:	COM(2025) 628 final
Suġġett:	RAPPORT TAL-KUMMISSJONI LILL-PARLAMENT EWROPEW U LILL-KUNSILL dwar l-evalwazzjoni interim tal-Faċilità ta' Self għas-Settur Pubbliku taħt il-Mekkanizmu għal Tranzizzjoni Ġusta fl-2025, kif imsemmi fl-Artikolu 17 tar-Regolament (UE) 2021/1229

Id-delegazzjonijiet isibu mehmuz id-dokument COM(2025) 628 final.

Mehmuz: COM(2025) 628 final

IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

Brussell, 8.10.2025
COM(2025) 628 final

**RAPPORT TAL-KUMMISSJONI LILL-PARLAMENT EWROPEW U LILL-
KUNSILL**

**dwar l-evalwazzjoni interim tal-Faċilità ta' Self ghas-Settur Pubbliku taht il-
Mekkanizmu ghal Tranzizzjoni Ġusta fl-2025, kif imsemmi fl-Artikolu 17 tar-
Regolament (UE) 2021/1229**

{SWD(2025) 287 final}

1. INTRODUZZJONI

Il-Faċilità ta' Self ghas-Settur Pubbliku (PSLF, Public Sector Loan Facility jew "il-Faċilità") hija t-tielet pilastru tal-Mekkaniżmu għal Tranzizzjoni Ġusta (JTM, Just Transition Mechanism)¹. Il-Faċilità giet stabbilita f'Lulju 2021 bir-Regolament (UE) 2021/1229² ("ir-Regolament PSLF") biex tgħin sabiex jintlahqu l-mira klimatika tal-Unjoni għall-2030 u n-newtralità klimatika tal-Unjoni sal-2050 b'mod effettiv u soċjalment ġust.

L-oġettiv ġenerali tal-Faċilità huwa li tindirizza l-isfidi soċjali, ekonomiċi u ambjentali serji li jirriżultaw mit-tranzizzjoni lejn: (i) il-miri tal-enerġija u tal-klima tal-UE għall-2030 u (ii) l-oġettiv tan-newtralità klimatika fl-UE sal-2050, kif stabbilit fir-Regolament (UE) 2021/1119³. Il-Faċilità hija mmirata għall-benefiċċju tat-territorji tal-UE identifikati fil-pjanijiet territorjali għal tranzizzjoni ġusta ("JTTPs", Territorial Just Transition Plans) approvati mill-Kummissjoni.

L-oġettiv speċifiku tal-Faċilità huwa li żżid l-investimenti tas-settur pubbliku li jindirizzaw il-ħtiġijiet tal-iżvilupp tat-territorji identifikati fit-TJTPs billi tiffaċilita l-finanzjament ta' proġetti li ma jiġġenerawx biżżejjed flussi ta' dħul biex ikopru l-kostijiet ta' investiment tagħhom.

Bħala strument imhallat, l-appoġġ taht il-Faċilità jikkonsisti f'komponent ta' self u ta' għotja. Bil-kontribuzzjoni ta' EUR 1,3 biljun f'għotjiet tal-UE, bejn EUR 6 biljun u EUR 8 biljun f'self mill-Bank Ewropew tal-Investiment ("BEI") u b'kontribuzzjoni stmata ta' EUR 6 biljun minn sorsi oħra, il-Faċilità għandha l-għan li timmobilizza bejn EUR 13,3 biljun u EUR 15,3 biljun f'investimenti pubbliċi matul il-perjodu 2021-2027.

Skont l-Artikolu 17 tar-Regolament PSLF, twettqet evalwazzjoni *interim* tal-Faċilità u gie pprezentat rapport dwar dik l-evalwazzjoni *interim* lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill.

L-evalwazzjoni interim tal-PSLF involviet diversi passi. Is-sejha għal Evidenza tagħha kienet miftuħa mit-2 ta' Frar 2024 sal-1 ta' Marzu 2024. Studju ta' appoġġ, imwettaq minn April 2024 sa Jannar 2025 minn T33 Srl u Prognos AG, ikkomplementa l-evalwazzjoni b'rieżami tal-letteratura, konsultazzjonijiet mal-partijiet ikkonċernati, intervisti, stħarriġiet, u studji tal-każijiet. Barra minn hekk, il-Bord tal-Iskrutinju Regolatorju (RSB) kien involut permezz ta' laqgħa upstream fis-16 ta' Diċembru 2024 u laqgħa sussegwenti fl-14 ta' Mejju 2025. Huwa pprova opinjoni pożittiva dwar l-evalwazzjoni fis-16 ta' Mejju 2025 b'rakkomandazzjonijiet. L-evalwazzjoni kkonkludiet b'rapport komprensiv fid-Dokument ta' Hidma tal-Persunal fl-2025.

Dan ir-rapport jipprezenta s-sejbiet u l-konklużjonijiet ewlenin tal-evalwazzjoni *interim* tal-Faċilità. Huwa akkumpanjat minn Dokument ta' Hidma tal-Persunal ("SWD", Staff Working Document) li jivvaluta sa liema punt il-Faċilità hija effettiva, effiċjenti u koerenti, tipprovdi valur miżjud tal-UE u hija rilevanti.

¹ Il-Mekkaniżmu għal Tranzizzjoni Ġusta jikkonsisti fi tliet pilastri: 1) il-Fond għal Tranzizzjoni Ġusta, 2) skema dedikata taht il-Programm InvestEU u 3) il-Faċilità ta' Self ghas-Settur Pubbliku. Din tal-aħħar hija s-suġġett ta' dan ir-rapport.

² Ir-Regolament (UE) 2021/1229 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-14 ta' Lulju 2021 dwar il-faċilità ta' self ghas-settur pubbliku skont il-Mekkaniżmu għal Tranzizzjoni Ġusta ([Regulation - 2021/1229 - EN - EUR-Lex](#)).

³ Ir-Regolament (UE) 2021/1119 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-30 ta' Ġunju 2021 li jistabbilixxi l-qafas biex tinkiseb in-newtralità klimatika u li jemenda r-Regolamenti (KE) Nru 401/2009 u (UE) 2018/1999 ("il-Ligi Ewropea dwar il-Klima") (<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj/eng>).

2. L-AMBITU TAL-EVALWAZZJONI *INTERIM* TAL-FAĊILITÀ

Skont l-Artikolu 17(2) tar-Regolament PSLF, l-għan tal-evalwazzjoni interim huwa li tevalwa l-implimentazzjoni tal-PSLF u l-kapaċità tagħha li tilhaq l-oġettivi stabbiliti fl-Artikolu 3 tar-Regolament PSLF. B'mod partikolari, din għandha tivvaluta:

- a) sa fejn l-appoġġ tal-Unjoni pprovdut taht il-Faċilità kkontribwixxa biex jiġu indirizzati l-htigijiet tat-territorji li jimplimentaw il-pjanijiet territorjali ta' tranzizzjoni ġusta;
- b) kif ikunu tqiesu l-prinċipji orizzontali msemija fl-Artikolu 4;
- c) il-htieġa li titwettaq valutazzjoni tal-impatt fir-rigward tal-ġeneri;
- d) l-applikazzjoni tal-kondizzjonijiet ta' eliġibbiltà stabbiliti fl-Artikolu 9 u kif ġew applikati l-obbligi ta' vizibbiltà;
- e) abbażi tal-proġetti appoġġati mill-Faċilità, il-punt sa fejn il-Faċilità kkontribwiet għall-oġettivi ambjentali stabbiliti fl-Artikolu 9 tar-Regolament (UE) 2020/852⁴.

Minbarra r-rekwiżiti speċifiċi ta' evalwazzjoni stabbiliti hawn fuq u fir-Regolament PSLF, u f'konformità mal-Linji Gwida għal Regolamentazzjoni Aħjar ("BR", Better Regulation), l-evalwazzjoni *interim* tkopri l-hames kriterji ta' evalwazzjoni għal Regolamentazzjoni Aħjar: (i) l-effettività; (ii) l-effiċjenza; (iii) il-koerenza; (iv) il-valur miżjud tal-UE; (v) ir-rilevanza.

L-ambitu tal-evalwazzjoni jkopri l-Faċilità mid-data meta r-Regolament PSLF daħal fis-seħh fl-14 ta' Lulju 2021 sal-31 ta' Jannar 2025 u għandu fil-mira l-Istati Membri kollha tal-UE, b'mod partikolari t-territorji identifikati fit-TJTPs.

Din l-evalwazzjoni *interim* titwettaq fi stadju bikri tal-implimentazzjoni u, għaldaqstant, tiffoka fuq l-attivitajiet u l-outputs peress li r-riżultati u l-impatt għadhom ma jistgħux jiġu vvalutati. Il-valutazzjoni tar-riżultati u tal-impatt fit-tul se tiġi inkluża fl-evalwazzjoni finali, li hija meħtieġa sa mhux aktar tard mill-31 ta' Diċembru 2031 f'konformità mar-Regolament PSLF (l-Artikolu 17(3)).

3. HARSA ĠENERALI LEJN IL-METODOLOĠIJA TAL-EVALWAZZJONI

Is-sejbiet ipprezentati fl-ambitu tal-evalwazzjoni jibnu fuq żewġ komponenti ewlenin. L-ewwel nett, huma bbażati fuq il-kompetenza u fuq id-dokumentazzjoni interni. It-tieni nett, il-valutazzjoni tibni fuq ir-riżultati ta' studju ta' sostenn kuntrattat mill-Kummissjoni u mhejji minn konsorzju li jinkludi T33 srl u Prognos AG. L-istudju ta' sostenn li sar bejn l-aħħar ta' April 2024 u Jannar 2025 jgħaqqad diversi metodi (rieżami tad-dokumenti/riċerka bbażata biss fuq id-dokumentazzjoni, sħarriġ, intervisti u studji tal-każ) biex jipprovdi twegibiet għall-mistoqsijiet tal-evalwazzjoni.

Ġew żviluppati loġika ta' intervent bħala parti minn din l-evalwazzjoni, kif ukoll matriċi ta' evalwazzjoni. Il-matriċi għaqqdet il-kriterji għall-evalwazzjoni mal-loġika ta' intervent u użat l-elementi ewlenin biex tfassal mistoqsijiet ta' riċerka.

⁴ Ir-Regolament (UE) 2020/852 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-18 ta' Ġunju 2020 dwar l-istabbiliment ta' qafas biex jiġi ffaċilitat l-investiment sostenibbli, u li jemenda r-Regolament (UE) 2019/2088 ([ir-Regolament \(UE\) 2020/852 tal-Parlament Ewropew](#)).

4. IS-SEJBIET U L-KONKLUŻJONIJET EWLENIN TAL-EVALWAZZJONI *INTERIM*

Din it-taqsimha tigi bor fil-qosor is-sejbiet u l-konklużjonijiet tal-evalwazzjoni dwar l-evalwazzjoni *interim* tal-PSLF f'konformità mal-ħames kriterji stabbiliti fil-linji gwida għal Regolamentazzjoni Aħjar: l-effettività, l-effiċjenza, il-koerenza, il-valur miżjud tal-UE, u r-rilevanza.

4.1. Effettività

Mit-tneidja tas-sejha pluriennali għal proposti f'Lulju 2022 sal-31 ta' Jannar 2025, waslu 46 proposti ta' proġetti, 30 minn dawn (65 %) instabu eligibbli u ammissibbli, u 17 minnhom intgħażlu għall-finanzjament mill-kumitat ta' evalwazzjoni tal-PSLF. Il-proġetti magħżula pprezentati huma mistennija jimmobilizzaw madwar EUR 228 miljun f'għotjiet, li jikkorrispondu għal 17 % tal-baġit tal-komponent tal-għotjiet, u EUR 1,4 biljun f'investimenti totali inklużi l-għotjiet, is-self u s-sorsi addizzjonali ta' finanzjament.

L-applikazzjonijiet eligibbli ġew sottomessi minn applikanti mill-Greċja, mill-Iżvezja, minn Franza, miċ-Ċekja, min-Netherlands, mill-Polonja, minn Spanja, mil-Latvja u mill-Irlanda, iżda mhux mill-bqija tal-Istati Membri. Diversi fatturi qed jaffettwaw l-użu tal-Faċilità li jinkludu, fost l-oħrajn, it-trikkib ma' sorsi oħra ta' finanzjament li joffru rati oghla ta' kofinanzjament tal-għotjiet għall-istess tip ta' investimenti, il-kapaċità amministrattiva tal-awtoritajiet pubbliċi, id-disponibbiltà ta' pipelines ta' proġetti maturi, ir-restrizzjonijiet finanzjarji tal-applikanti potenzjali u l-ineligibbiltà tal-proġetti li jibbenefikaw minn fondi oħra tal-UE peress li hemm kundizzjoni skont il-PSLF li l-proġetti tal-PSLF ma jistgħux jirċievu appoġġ minn programmi oħra tal-Unjoni.

Sfidi oħra li jiffaċċjaw il-benefiċjarji potenzjali tal-PSLF huma relatati ma' (i) il-limitu minimu għas-self dirett tal-BEI u (ii) ir-rekwiżiti għall-benefiċjarji biex jiksbu qafas ta' self tal-BEI li jista' jkun ostaklu sinifikanti għad-dhul għall-muniċipalitajiet bi proġetti żgħar u b'kapaċità amministrattiva limitata li żżommhom milli jieħdu rwol ta' koordinazzjoni. Il-Kummissjoni u l-BEI ħadu miżuri differenti biex itaffu s-sitwazzjoni.

L-użu tal-Faċilità fil-futur diffiċli biex jiġi vvalutat. Filwaqt li l-assorbiment shiħ tal-baġit tal-għotjiet x'aktarx li ma jseħx fl-ewwel sejha għal proposti, it-tieni sejha għal proposti (2026-2027) tipprezenta opportunità. Dan huwa partikolarment il-każ peress li s-sensibilizzazzjoni dwar il-PSLF żdiedet u l-ishma nazzjonali mhux se jibqgħu japplikaw wara l-2025. Madankollu, il-punt sa fejn fondi oħra tal-UE u nazzjonali jiġu pprogrammati jew ikkunsmati se jkun fattur deċiżiv f'dan ir-rigward.

L-inklużjoni tal-PSLF fil-qafas tat-TJTPs holqot referenza ċara, li tistabbilixxi strategija kruċjali għal tranżizzjoni ġusta li l-applikanti tal-PSLF għandhom jallinjaw mal-PSLF u jirreferu għaliha fl-applikazzjonijiet tagħhom għall-PSLF. Barra minn hekk, it-TJTPs holqu l-ewwel pass ta' sensibilizzazzjoni dwar il-PSLF.

Għal proġetti ffirmati, l-għotja kopriet bejn 5 % u 18 % tal-kostijiet totali ta' investimenti, filwaqt li s-self kien jammonta għal bejn 31 % u 73 %. Dan jissuggerixxi li l-fattur ewlieni li jmexxi l-valur tal-PSLF għall-benefiċjarji huwa l-istruttura tas-self mill-BEI. L-applikanti potenzjali jivvalutaw ir-rata tal-imgħax, id-durata tas-self, l-ammont ta' finanzjament, u l-effettività ġenerali tal-proċess ta' negozjar tas-self mill-BEI fl-indirizzar tal-htigijiet tagħhom, meta mqabbla mat-termini offruti mill-banek kummerċjali. Ghalkemm il-PSLF hija ġeneralment f'pożizzjoni tajba biex tipprovdi kundizzjonijiet ta' finanzjament aktar favorevoli billi tgħaqqad

is-self mill-BEI ma' ghotjiet tal-UE, il-banek kummerċjali spiss ikollhom il-vantaġġi ta' pproċessar tas-self aktar rapidu, ta' proċeduri aktar sempliċi, u ta' relazzjonijiet stabbiliti mal-klijenti tagħhom.

L-appoġġ konsultattiv ipprovdut mill-BEI għall-PSLF jingħata permezz taċ-Ċentru ta' Konsulenza InvestEU. Sal-31 ta' Jannar 2025, sitt assenjazzjonijiet għadhom għaddejnin, u waħda minnhom tlestiet. Dawn ikopru firxa wiesgħa ta' setturi inklużi l-enerġija, il-mobilità, l-ambjent u l-investimenti soċjali. Għalkemm l-appoġġ konsultattiv tal-PSLF huwa mingħajr hlas, id-domanda inizjali kienet baxxa. Is-sejbiet preliminari jissuġġerixxu li l-appoġġ konsultattiv ipprovdut permezz taċ-Ċentru ta' Konsulenza InvestEU għen biex jiżdiedu l-użu u l-kwalità tal-applikazzjonijiet.

Il-PSLF hija strument ġdid, u għalhekk l-azzjonijiet ta' komunikazzjoni u ta' informazzjoni kienu kruċjali biex jiġi promoss l-użu tagħha. Il-Kummissjoni, f'kooperazzjoni mill-qrib mal-Aġenzija Eżekuttiva Ewropea għall-Klima (CINEA, European Climate, Infrastructure and Environment Executive Agency), għall-Infrastruttura u għall-Ambjent u mal-BEI, qajmet kuxjenza dwar il-PSLF permezz ta' hafna azzjonijiet kongunti mmirati lejn diversi tipi ta' benefiċjarji potenzjali. Is-sejbiet inizjali jissuġġerixxu li l-isforzi ta' komunikazzjoni kienu effettivi.

L-appoġġ għall-implimentazzjoni tal-PSLF mill-awtoritajiet nazzjonali jvarja u jsir fuq bażi volontarja. L-awtoritajiet nazzjonali jidhru li huma involuti fil-PSLF meta jkollhom kapacià amministrattiva suffiċjenti u/jew meta jqisu li l-PSLF tkun rilevanti. Meta l-awtoritajiet nazzjonali jappoġġaw l-użu tal-PSLF, l-applikazzjonijiet tal-proġetti jidhru li huma maturi u ta' suċċess.

Il-prinċipji orizzontali msemmija fl-Artikolu 4 tar-Regolament PSLF huma integrati fl-implimentazzjoni u fil-ġestjoni tal-PSLF b'diversi modi. L-impenn tal-applikanti tal-PSLF għal dawn il-prinċipji orizzontali jiġi vvalutat matul l-evalwazzjoni tal-proposti u matul l-implimentazzjoni permezz ta' rapportar perijodiku u missjonijiet fuq il-post. Il-BEI jivvaluta u jimmonitorja wkoll il-proġetti u l-operazzjonijiet intermedjati kollha bbażati fuq kriterji ambjentali, soċjali u ta' governanza. Jiġu ffinanzjati biss daww l-attivitajiet li jissodisfaw ir-rekwiziti tad-diligenza dovuta tas-sostenibbiltà tal-BEI.

Fir-rigward tal-kwalità tal-ġeneru, xi ftehimiet ta' għotja ffirmati jinkorporaw b'mod esplicitu approċċ ta' integrazzjoni tal-perspettiva tal-ġeneri, filwaqt li oħrajn ma jindirizzawx direttament l-ugwaljanza bejn il-ġeneri. F'termini tan-numru stmat ta' impjiegi mahluqa mill-PSLF għall-ftehimiet ta' għotja ffirmati, 50 % (2 870 mill-5 745) huma ddikjarati mill-applikanti bħala mahsuba għan-nisa. F'termini tal-individwi li għandhom jintlaħqu mill-proġetti tal-PSLF iffirmati, 52 % huma stmati mill-benefiċjarji li huma nisa.

Fir-rigward tal-kontribut għall-oġettivi ambjentali, il-firxa wiesgħa ta' setturi eligibbli timplika li xi proġetti jikkonċernaw l-azzjoni klimatika direttament, filwaqt li oħrajn se jkunu newtrali għall-klima jew tal-anqas ma jagħmlu l-ebda ħsara sinifikanti. Xi proġetti tat-tranzizzjoni ġusta li ma jwasslux għal tnaqqis dirett fl-emissjonijiet tas-CO₂ xorta jistgħu jiksbu punteġġ għoli fis-sostenibbiltà ambjentali. Erbgħa mis-seba' proġetti appoġġati mill-PSLF jiddikjaraw li se jikkontribwixxu għat-tnaqqis tal-emissjonijiet tas-CO₂ (stmati għal tnaqqis ta' 135 805 tunnellata fis-sena ta' CO₂). Il-proġetti l-oħra se jkollhom xi impatt ambjentali bħall-promozzjoni tal-ekonomija ċirkolari u tal-bijodiversità.

Dghufija ġenerali tal-qafas ta' monitoraġġ tal-PSLF hija li l-oġġettiv ġenerali, l-oġġettiv speċifiku u l-Indikaturi Ewlenin tal-Prestazzjoni (KPIs, Key Performance Indicators) bhalissa ma għandhomx miri. Madankollu, il-miri għal diversi KPIs regolatorji tal-PSLF ġew ipprezentati bħala parti minn dan l-eżerċizzju ta' evalwazzjoni.

4.2. Effiċjenza

It-tnedija tal-ewwel sejha għal proposti giet ittardjata minhabba d-dewmien fl-adozzjoni tat-TJTPs, li kienu kundizzjoni neċessarja biex jingħata l-appoġġ tal-PSLF. Dan kellu impatt dirett fuq it-twaqqit u fuq l-effiċjenza tal-implimentazzjoni tal-PSLF.

In-natura pluriennali tas-sejha meta mqabbla ma' sejha annwali ppermettiet li jitnaqqas il-piż amministrattiv ikkawżat mill-ġestjoni tagħha u li jiġi żgurat qafas prevedibbli għall-partijiet ikkonċernati kollha. Iż-żmien tal-iskadenzi għas-sottomissjonijiet, li huma 4 xhur 'il bogħod minn xulxin bħala medja, jippermetti lill-applikanti jissottomettu l-applikazzjonijiet f'intervalli regolari.

Min-naħa l-oħra, il-proċeduri ta' applikazzjoni u ta' rapportar separati għall-ghotja u għas-self huma perċepiti bħala inqas effiċjenti, meta mqabbla ma' applikazzjoni unika kemm għas-self kif ukoll għall-ghotja.

L-analizi tal-implimentazzjoni tal-PSLF tindika li, bħala medja, l-evalwazzjoni tal-ghotja ħadet madwar xahrejn, u li l-adozzjoni tad-deċizzjoni ta' aġġudikazzjoni tal-ghotja ħadet bejn 6 xhur u 13-il xahar. It-tul tal-proċess kollu huwa affettwat l-aktar mill-maturità tal-parametri tas-self fiż-żmien tas-sottomissjoni tal-applikazzjoni għal ghotja.

L-informazzjoni miġbura għal din l-evalwazzjoni ma hijiex biżżejjed biex tikkonferma l-benefiċċji ta' simplifikazzjoni mistennija relatati mal-użu tal-Finanzjament Mhux Marbut mal-Kostijiet. L-impatt fuq il-kostijiet amministrattivi tal-miżuri ta' simplifikazzjoni tal-PSLF ma ġiex stmat minhabba n-numru limitat ta' applikazzjonijiet riċevuti u ta' ftehimiet ta' ghotja ffirmati f'dan l-istadju. Madankollu, sa issa l-Finanzjament Mhux Marbut mal-Kostijiet u l-perċentwal għoli tal-ghotja totali mħallsa mill-pagament ta' prefinanzjament jidhru li huma apprezzati hafna mill-benefiċjarji tal-PSLF.

L-implimentazzjoni tal-PSLF ibbenefikat min-network ta' awtoritajiet ta' ġestjoni u ta' korpi ta' implimentazzjoni tal-politika ta' koeżjoni li diġà jeżisti fil-Kummissjoni u min-network wiesa' ta' uffiċċji lokali tal-BEI li appoġġa wkoll l-implimentazzjoni effiċjenti tal-PSLF.

Filwaqt li għadu kmieni wisq biex jiġi pproġettat il-valur tal-multiplikatur tal-PSLF (effett ta' ingranaġġ tal-ghotjiet) għall-kwadru finanzjarju kollu tal-PSLF, b'enfasi fuq is-seba' proġetti tal-PSLF aġġudikati, il-proporzjon medju tal-investimenti u l-ghotja tal-PSLF jammonta għal 12, u jvarja minn 5,5 għal reġjuni inqas żviluppati sa 21,3 għal reġjuni aktar żviluppati u fi tranżizzjoni.

4.3. Koerenza

Il-koerenza tat-tliet pilastri tal-Mekkanizmu għal Tranżizzjoni Ġusta (JTM) hija deskritta fit-TJTPs, għalkemm dawn jipprovdu dettalji limitati dwar il-PSLF. Filwaqt li hafna Stati Membri jsemmu s-setturi eliġibbli għall-PSLF, spiss ma jkollhomx speċifikazzjoni jew sinerġiji ċari bejn il-pilastri. Fl-aħħar mill-aħħar, il-koerenza tiddependi fuq il-proposti sottomessi aktar milli fuq strateġija predefinita, bil-qafas tat-TJTPs flessibbli li jippermetti li l-koerenza tiġi vvalutata fuq bażi ta' każ b'każ.

Il-koerenza bejn il-PSLF u l-Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza (RRF, Recovery and Resilience Facility) li tipprovdi finanzjament għal tipi simili ta' investimenti tiddependi fuq il-punt sa fejn hemm trikkib u komplementarjetà potenzjali bejn il-Pjanijiet għall-Irkupru u r-Reżiljenza u t-TJTPs. Il-Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza (RRF) titqies mill-applikanti potenzjali bħala aktar attraenti.

Il-fondi tal-UE taħt il-politika ta' koeżjoni (il-FEŻR, il-FSE+ u l-Fond ta' Koeżjoni) jikkondividu wkoll eliġibbiltà settorjali li tikkoinċidi mal-PSLF, u għandhom kundizzjonijiet ta' finanzjament aktar favorevoli b'rati ogħla ta' kofinanzjament tal-ghotjiet. Huma kienu jeħtieġu wkoll sforzi konsiderevoli ta' programmazzjoni mill-awtoritajiet tal-Istati Membri li jistinkaw biex jissodisfaw skadenzi stretti għall-infiq u rekwiżiti għall-aċċess għall-fondi ta' koeżjoni. B'kollox, dan influwenza wkoll il-koerenza tagħhom mal-PSLF u holoq mhux biss sinerġiji iżda wkoll trikkib bejn l-istrumenti. Meta l-attraenza ta' sorsi differenti ta' finanzjament tal-UE tigi analizzata abbażi tar-rati ta' kofinanzjament tal-ghotjiet tagħhom, il-PSLF titlef postha.

It-trikkib ta' opportunitajiet ta' finanzjament differenti johloq kumplessità addizzjonali għall-benefiċjarji potenzjali u għall-entitajiet ta' koordinazzjoni peress li jridu jagħrfu l-aktar strument ta' finanzjament xieraq għal kull investiment u jifhemu l-funzjonament tal-fondi differenti tal-UE.

Il-PSLF tista' wkoll tikkoinċidi ma' programmi nazzjonali, pereżempju l-fond li jikkoinċidi b'objettivi simili fil-Ġermanja li jista' jispjega parzjalment l-implimentazzjoni limitata tal-PSLF f'dan l-Istat Membru.

B'mod aktar generali, hemm asimetrija bejn l-ishma nazzjonali allokatu u d-domanda għall-PSLF. Filwaqt li l-ishma nazzjonali shaħ tal-Istati Membri bl-akbar ishma nazzjonali għandhom disponibbli, Stati Membri oħra, bħal Franza li eżawriet is-sehem nazzjonali tagħha, jistgħu jagħmlu użu minn riżorsi addizzjonali mill-PSLF.

Minbarra l-appoġġ konsultattiv tal-PSLF disponibbli taħt iċ-Ċentru ta' Konsulenza InvestEU, l-entitajiet pubbliċi fir-reġjuni kkonċernati reggħu lura għal diversi tipi ta' assistenza teknika mħallsa mill-Kummissjoni fi hdan il-mandat ta' programmi oħra tal-Unjoni bħall-Istrument ta' Appoġġ Tekniku (TSI, Technical Support Instrument) u l-Pjattaforma għal Tranzizzjoni Gusta (JTP, Just Transition Platform) Groundwork. Peress li xi inizjattivi ta' konsulenza u ta' assistenza teknika għadhom għaddejjin u oħrajn ġew konklużi reċentement, f'dan l-istadju ma jistgħux jinħarġu konklużjonijiet dwar l-impatt u l-komplementarjetà tal-inizjattivi. Hemm evidenza li l-attivitajiet ta' sensibilizzazzjoni u ta' komunikazzjoni li sehhew fil-qafas tal-appoġġ konsultattiv tal-PSLF u l-assenjamenti l-oħra ta' assistenza teknika varati minn konsulenti oħra kkontribwew biex jiżdied l-għarfien dwar il-PSLF.

4.4. Valur miżjud tal-UE

Il-feedback preliminari jissuggerixxi li l-PSLF qed iżżid il-valur billi tagħmel riżorsi addizzjonali disponibbli biex tindirizza l-htigijiet ta' tranzizzjoni f'reġjuni tat-tranzizzjoni gusta. Qed tohloq opportunitajiet godda għall-entitajiet pubbliċi lokali biex ikopru investimenti ta' tranzizzjoni gusta li ma jkunux possibbli biss permezz tar-riżorsi proprji tagħhom fil-livell lokali u nazzjonali.

L-impatt tal-ghotja tal-PSLF fuq il-materjalizzazzjoni tal-proġett għadu incert minhabba l-ghadd limitat ta' ghotjiet mogħtija, iżda l-impatt tagħha huwa kontingenti fuq diversi fatturi, bħar-rata eżatta ta' kofinanzjament tal-PSLF jew il-volum tal-ghotja. Aktar ma jkunu għoljin dawn il-fatturi, aktar ikun mistenni li jkunu l-impatt tal-ghotja.

Barra minn hekk, l-ghotja sservi bhala finanzjament addizzjonali biex tespandi l-ambiti tal-proġetti, u potenzjalment tiżgura l-inklużjoni ta' komponenti soċjalment siewja iżda altrimenti mhux profittabbli. Is-servizzi ta' konsulenza tal-PSLF itejbu t-twassil tal-proġetti billi jtejb u l-kwalità u jaċċelleraw l-iskedi ta' żmien tal-applikazzjonijiet.

Il-kofinanzjament tal-PSLF joffri wkoll likwidità immedjata għall-proġetti wara li tigi ffirmata l-ghotja. Madankollu, l-applikazzjoni għall-appoġġ mill-PSLF tista' ddewwem l-implimentazzjoni meta mqabbla mal-użu ta' sorsi ta' finanzjament faċilment disponibbli.

4.5. Rilevanza

L-adozzjoni relattivament reċenti tat-TJTPs flimkien mar-rieżami ta' nofs it-terminu li għaddej bhalissa tal-politika ta' koeżjoni (inklużi t-TJTPs) jappoġġaw ir-rilevanza kontinwa tal-PSLF biex jiġu ssodisfati l-htigijiet kurrenti. L-involviment tal-partijiet ikkonċernati rriżulta f'kunsens wiesa' bejn l-atturi istituzzjonali, ir-rappreżentanti nazzjonali u l-benefiċjarji potenzjali u attwali li l-oġettivi tal-PSLF huma rilevanti.

L-implimentazzjoni tal-PSLF tallinja mill-qrib mal-linji gwida politiċi tal-Kummissjoni l-għdida deskritti mill-President tagħha f'Lulju 2024, filwaqt li tavanza l-oġettivi fuq terminu twil stabbiliti fil-Patt Ekoloġiku Ewropew fl-2019. Il-PSLF qed tilhaq l-oġettivi tal-UE billi tiżgura li ċ-ċittadini kollha jkollhom dritt effettiv li jibqgħu fil-komunitajiet li jsejhu darhom u billi tappoġġa dekarbonizzazzjoni soċjalment sostenibbli fir-reġjuni li tradizzjonalment kienu dipendenti fuq l-industrija tal-fjuwils fossili.

5. KONKLUŻJONI U LEZZJONIJIET MEHUDA

L-evalwazzjoni tal-Faċilità ta' Self għas-Settur Pubbliku (PSLF) tenfasizza diversi sfidi li ltaqgħu magħhom matul l-implimentazzjoni tagħha fi stadju bikri. Il-feedback tal-partijiet ikkonċernati jiżvela livelli differenti ta' involviment madwar l-Istati Membri. Filwaqt li d-data kwalitattiva toffri għarfien siewi, in-nuqqas ta' data kwantitattiva jxekkel valutazzjoni komprensiva. Minkejja dawn l-isfidi, hemm potenzjal promettenti għal implimentazzjoni li thalli impatt. It-tagħlimiet li ġejjin joffru gwida għall-implimentazzjoni kontinwa tal-PSLF u jinformaw it-tfassil ta' strumenti finanzjarji futuri.

Asimetrija tal-ishma nazzjonali mal-htigijiet tal-benefiċjarji potenzjali

Għall-ewwel sejha għal proposti (sal-2025), l-ishma nazzjonali ġew stabbiliti billi gie segwit il-koeffiċjent tal-allokazzjoni tal-baġit definit għall-Fond għal Tranzizzjoni Ġusta (JTF, Just Transition Fund). Dan affettwa l-użu u l-koerenza tal-PSLF ma' sorsi oħra ta' finanzjament, filwaqt li enfasisza l-limitazzjonijiet tan-nuqqas ta' kunsiderazzjoni tal-fatt li d-domanda għal finanzjament rimborzabbli tista' tkun differenti mill-metodu tal-allokazzjoni tal-Fond għal Tranzizzjoni Ġusta (JTF). Filwaqt li l-ishma nazzjonali shah tal-Istati Membri bl-akbar ishma nazzjonali jibqgħu disponibbli, oħrajn setgħu għamlu użu minn aktar riżorsi. Barra minn hekk, fl-Istati Membri fejn is-sehem nazzjonali kien l-aktar baxx, kien hemm inqas inċentiv għall-Istati Membri u għall-applikanti biex jinvestu riżorsi fl-appoġġ jew fl-iżvilupp ta' applikazzjonijiet għall-PSLF.

Il-PSLF għandha kapaċità limitata biex tappoġġa proġetti iżghar

Filwaqt li proġetti iżghar qed jibbenefikaw mill-appoġġ tal-PSLF, inklużi 5 proġetti li qed jirċievu self intermedjat li jvarja minn EUR 1,5 miljun sa EUR 12-il miljun, self intermedjat

huwa disponibbli biss f'żewġ Stati Membri. Fi Stati Membri oħra, l-ammont minimu ta' self huwa ta' EUR 12,5 miljun, li huwa limitu sostanzjali għal applikanti iżgħar. Qafas ta' self joffri l-possibbiltà li jintlaħaq il-limitu tad-daqs tas-self billi jingabru flimkien diversi proġetti, iżda dan iżid il-kumplessità tal-proċess ta' applikazzjoni. Entitajiet iżgħar jaf ma jkollhomx l-esperjenza jew ir-riżorsi meħtieġa biex jidhlu għal dan il-livell ta' koordinazzjoni b'mod effiċjenti. Għalhekk, proġetti iżgħar jistgħu jiffaċċjaw esklużjoni mill-PSLF.

Soluzzjoni possibbli għal daqs minimu għoli ta' self u għall-problemi ta' koordinazzjoni tista' tkun impenn akbar mill-Istituzzjonijiet tal-Banek Promozzjonali Nazzjonali u użu akbar ta' intermedjazzjoni finanzjarja, madankollu l-PSLF trid toffrilhom inċentivi adegwati biex jinvolvu ruhhom. Fi kwalunkwe każ, l-għażla tas-shab ta' finanzjament għal strumenti finanzjarji futuri għandha tkun allinjata mill-qrib mal-htigijiet u mal-profilu tal-benefiċjarji potenzjali b'attenzjoni partikolari għall-involviment tas-shab li għandhom il-kapaċità istituzzjonali u l-oqfsa operazzjonali neċessarji biex jappoġġaw lil benefiċjarji iżgħar.

Il-mudell tal-implimentazzjoni tal-PSLF

Il-mudell tal-implimentazzjoni tal-PSLF jipprovdi diversi vantaġġi li jikkontribwixxu għall-attraenza tagħha. Wieħed mill-punti b'saħħithom ewlenin tal-PSLF huwa l-faċilitazzjoni tagħha ta' aċċess dirett għall-finanzjament fil-livell tal-UE għall-korpi pubbliċi lokali. Barra minn hekk, il-PSLF tuża approċċ ta' finanzjament imħallat, li jgħaqqad l-ghotjiet tal-UE mas-self mill-BEI u ma' sorsi ta' finanzjament addizzjonali. Dan il-metodu potenzjalment jimplifika r-riżorsi finanzjarji disponibbli għall-proġetti, b'EUR 1 ta' ghotja tal-PSLF li ggħib medja ta' EUR 12-il f'investimenti.

Madankollu, l-istruttura ta' applikazzjoni doppja tal-PSLF, li teħtieġ applikazzjonijiet separati għall-ghotjiet u għas-self, tagħmel il-proċess ta' applikazzjoni kumpless. Il-proċess ta' applikazzjoni tal-PSLF, mis-sottomissjoni sal-iffirmar tal-ftehimiet finali, jista' jestendi sa durata globali ta' 18-il xahar, li tista' ma tkunx adegwata għall-perjodi ta' żmien għall-implimentazzjoni tal-proġetti tal-benefiċjarji kollha.

Sistema li tippermetti lill-BEI u lill-Kummissjoni jikkondividu d-data sottomessa mill-applikanti ma' xulxin setgħet potenzjalment iżżid l-effiċjenza u tnaqqas il-piż amministrattiv għall-applikanti, il-BEI u l-Kummissjoni. Il-kondiviżjoni aħjar tad-data bejn il-Kummissjoni u s-shab finanzjarji tagħha għandha tiġi esplorata għal strumenti finanzjarji futuri, iżda fl-istess hin l-istabbiliment tas-sistemi u l-proċessi meħtieġa jkun jeħtieġ investiment sostanzjali fir-riżorsi u jrid ikun allinjat mat-tneġġja ppjanata tal-istrument. Għal strumenti finanzjarji futuri jista' jiġi esplorat mudell tal-implimentazzjoni alternattiv li fih entità waħda timmanigġja s-sorsi mħallta ta' finanzjament biex jiġi ssimplifikat il-proċess ta' applikazzjoni u jissahħaħ il-valur miżjud tal-UE. Fl-aħħar nett, kemm il-parametri tal-ghotja kif ukoll tas-self għandhom jiġu kkalibrati bir-reqqa għal kwalunkwe strument finanzjarju futur. Il-parametri tal-ghotja għandhom ikunu proporzjonati man-natura u mal-iskala tal-investimenti u b'mod partikolari jipprovdu inċentiv sinifikattiv biex wieħed japplika għall-istrument, filwaqt li l-parametri tas-self (rati tal-imghax, kundizzjonijiet ta' ripagament, proċess ta' negozjar tas-self, eċċ.) għandhom ikunu attraenti biżżeġġed meta mqabbla mal-kundizzjonijiet tas-suq sabiex jinċentivaw l-użu.

Appoġġ konsultattiv tal-PSLF

Bl-Istati Membri li jipprijoritizzaw l-użu ta' finanzjament li joffri kofinanzjament ta' ghotjiet oghla fuq il-finanzjament rimborzabbli pprovdut mill-PSLF, id-domanda għal servizzi ta'

konsulenza taht il-PSLF inizjalment kienet limitata. Assenjazzjoni wahda biss li tlestiet giet inkluża fl-ambitu ta' din l-evalwazzjoni. Il-konsulenza tal-PSLF titwettaq mill-BEI fil-qafas ta' Ċentru ta' Konsulenza InvestEU (skont ir-Regolament InvestEU) u l-evalwazzjoni *interim* ta' Ċentru qieset ukoll li għadu kmieni wisq biex jiġi vvalutat bis-sħiħ l-impatt tiegħu minhabba l-użu limitat.

Jekk ix-xejriet kurrenti jkomplu, il-konsulenza tal-PSLF hija mistennija li jkollha impatt limitat fuq il-kapaċità amministrattiva minhabba domanda baxxa għal assenjazzjonijiet f'dan il-qasam.

Il-qafas ta' monitoraġġ tal-PSLF

Dgħufija tal-qafas ta' monitoraġġ tal-PSLF hija li l-KPIs assoċjati mal-oġettiv ġenerali u mal-oġettiv speċifiku ma għandhomx miri fir-Regolament. Il-miri għall-KPIs regolatorji tal-PSLF ġew ipprezentati bħala parti minn dan l-eżerċizzju. Il-valutazzjoni tal-kostijiet ta' simplifikazzjoni u amministrattivi għall-benefiċjarji u għall-applikanti kienet limitata fil-qafas ta' din l-evalwazzjoni għaliex, minhabba l-istadju bikri tal-implimentazzjoni tal-PSLF, din kienet tkun ibbażata fuq kampjun imnaqqas u mhux rappreżentattiv. Se ssir analiżi bir-reqqa matul l-evalwazzjoni finali ladarba jkun disponibbli grupp suffiċjenti ta' applikanti u ta' benefiċjarji.

L-indikaturi stabbiliti miċ-Ċentru ta' Konsulenza InvestEU, bħall-investimenti mobilizzati mistennija u s-sodisfazzjon tal-partecipanti, se jintużaw bis-sħiħ biex jitkejjel il-valur miżjud tas-servizzi ta' konsulenza tal-PSLF matul l-evalwazzjoni finali.

Impatt fuq il-ġeneri

Is-sejha għal proposti tal-PSLF bħalissa ma għandhiex qafas ta' referenza għall-applikanti li jikkonċernaw l-ugwaljanza bejn il-ġeneri. Sabiex dan jiġi indirizzat, it-tieni sejha għal proposti tal-PSLF (li qed tithejja) se tinkludi miżuri addizzjonali għall-promozzjoni tal-ugwaljanza bejn il-ġeneri. Is-sett ta' għodod għal reġjuni tat-tranżizzjoni ġusta bit-titolu “Considering gender in regional transformations”⁵ (żviluppat mill-Kummissjoni) se jipprovdi gwida dwar il-ġestjoni tal-impatt tat-tranżizzjoni ġusta fuq il-ġeneri.

⁵ Il-Kummissjoni Ewropea (2023), Considering gender in regional transformations. Sett ta' għodod għar-reġjuni fi tranżizzjoni ġusta
(https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/funding/just-transition-fund/toolkit-considering%20gender%20in%20regional%20transformations.pdf).